

„Őseink nyomában” területi honismereti pályázat

I. Szülőföldem gyerekszemmel

Erdélyi töredékeim

Zetelaka-székelykapu
2019. május 29. (saját fotó)

Készítette:
Seres Zsófia

Felkészítő tanár:
Katonáné Hajdu Ilona

8. c osztályos tanulói

Egri Balassi Bálint Általános Iskola
Tinódi Sebestyén Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Tagiskolája
Eger, 2020.

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. Erdélyi töredékeim	4
2.1 „Határtalanul” Erdélyben	5
2.2. A kürtőskalács	10
2.3. Trianon következményei	11
3. Záró gondolataim	12
4. Források	13

Erdély címere

(Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Erd%C3%A9ly_c%C3%ADmere)

1. Bevezetés

Az Őseink nyomában egy kiváló lehetőség a kutatásra. Ennek köszönhetően újra eszembe jutottak az erdélyi élményim, amiket már épp ideje volt feleleveníteni. Ebben a mostani járványhelyzetben jó volt újra kicsit szabadnak éreznem magam és nem bezárva a négy fal közé. Sokat segítettek a barátnőim az erdélyi utunk visszaemlékezésére, hiszen nem emlékezhetek mindenre.

Miért ezt a témát választottam?

Először is, azért, mert idén van a trianoni békeszerződés 100. évfordulója.

Az iskolában a történelem órán kívül máshol szintén találkoztam Erdéllyel. Ének-zene órán Kodály Zoltán Székelyfonója, illetve irodalom órán Kovács András Ferenc Erdélyi töredék című verse is nagy hatással volt rám.

A Székelyfonó hallgatása és a vers olvasása közben eszembe jutottak a tavalyi élményeim. 2019-ben évfolyamtársaimmal és tanárainkkal a „Határtalanul!” pályázat keretében az 1848-49-es forradalom és szabadságharc nyomába eredtünk Erdélyben.

Kolozsvár 2019. május 27.

2. Erdélyi töredékeim

*„Tekintetem szárnyat repesve bontott,
átöleltem a hullám-horizontot.
s tetőit, többet száznál és ezernél-
s titokzatos szót mondtam akkor:
Erdély.”*

Ápriliy Lajos: Tetőn

Királyhágó 2019. május 27. (saját fotónk)

Kodály a népzene keresztül juttatta el hozzánk az erdélyi hangulatot. A művet daljátéknak tekintjük, bár ez nem teljesen igaz. Nincsenek benne prózai részek és nincsen egybefüggő történet sem, csak életképek sorozatából áll. 1932. április 24-én adták elő először. Kodály Zoltán új műfajt teremtett, az egyfelvonásos zenedrámát.

Kovács András Ferenc, erdélyi magyar költőnk verse nagyon tetszett nekem. A templomok régi freskóinak sorát azonosítja az emberi élet elmúlásával. Felidézi Kölcsey Ferenc Himnuszát és Nagy László Ki viszi át a szerelmet című versét Mi is az a trianoni békeszerződés, illetve békediktátum?

A Székelyfonó hallgatása és a vers olvasása közben eszembe jutottak a tavalyi élményeim. 2019-ben évfolyamtársaimmal és tanárainnal a „Határtalanul!” pályázat keretében az 1848-49-es forradalom és szabadságharc nyomába eredtünk Erdélyben.

2.1 „Határtalanul” Erdélyben

Az 1700 km-es utazás alatt gyönyörű tájakon haladtunk át, kedves helyieket ismerhettünk meg és rengeteg élménnyel gazdagodtunk. Idegenvezetőnk, Dávid rengeteg információval látott el bennünket, amiket szorgosan lejegyzeteltünk, hiszen naplót kellett vezetnünk. Ha valamelyik kérdésére helyesen válaszoltunk, akkor „kultúr paksi” volt a jutalmunk. Mielőtt elindultunk volna, prezentációkat adtunk elő kis csoportokban, ajándékot készítettünk, ellátogattunk az egri várba és a tavaszi hadjárat 170. évfordulója alkalmából megrendezett történelmi vetélkedőn is részt vettünk. Készen álltunk az indulásra.

1. nap – 2019. május 27.

Nagyon izgatottak voltunk és a korai indulás ellenére éberek is. Mindenki tükön ült már a határátlépésnél. Romániában teljesen más légkör fogadott minket. A táj megváltozott. Nem kellett sokat várnunk és meg is érkeztünk 1. helyszínünkre, Nagyváradra. A város a második legnépszerűbb királyi temetkezőhely, többek között itt temetkezett Szent László is. Először a Szűz Máriának felszentelt templomot csodáltuk meg, melyet Mária Terézia idejében építettek. Kupolafreskóját 1779-ben Vincenz Fischer festette. A székesegyházban helyezték el Szent László hermáját.

saját fotó

A nagyváradi várat összehasonlítottuk az egrivel. Ami először feltűnt, hogy téglából épült várról van szó. Különleges csillag alakjával, vauban típusával elkápráztatott minket.

Mire a 700 méter magas Királyhágóra értünk, elkezdett csepegni az eső. Nem bántuk, hiszen a kilátás kárpótolt minket.

Következő állomásunk a kincses Kolozsvár volt. Elég zsúfolt város, 400 ezren lakják, de annál szebb. Mátyás király 1443. február 23-án itt született.

Mátyás király szülőházánál (saját fotó 2019 május 27., Kolozsvár)

A 100 évig épült Szent Mihály templomot sajnos nem tudjuk belülről felfedezni, mert éppen munkálatok folytak benne. A templom előtti téren álló Fadrusz János által készített Mátyás- emlékműn „Mathias Rex” seregszemlét tart.

A nap utolsó állomása a Házsongárdi temető volt. A szemerkélő eső, a borús ég, a sötétedés ellenére bátran másztuk meg a meredek dombon fekvő, Európa legrégebbi még ma is működő temetőjét. Megkoszorúztuk Bethlen Gergely, Koós Károly, Apáczai Csere János sírját és a Dsida sírboltot. Ezután már csak a finom vacsora és a szállásra érkezés és a jól megérdemelt pihenés volt hátra. Na meg a naplórás

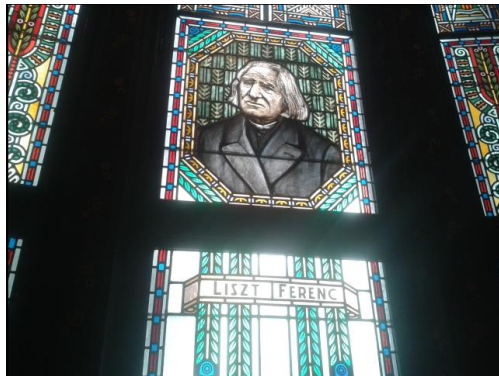

Házsongárdi temetőben 2019. május (saját fotó)

2. nap – 2019. május 28.

Ez a nap egy nagyon különleges helyszínen, a Tordai sóbányában kezdődött. Lenyűgöző, hogy egy ilyen hatalmas barlangot hogyan tudtak kifaragni csak kézi és állati erővel. A későbbiek során is csak ezeket használták. Nagyon jó a visszhang odalent: egyszerre elkiáltottuk magunkat, hogy „alkohol” és a serénykedő munkások (legalábbis az idegenvezetőnk szerint ők voltak) kb. 17-szer azt kérdezték vissza, hogy „hol?”.

A felszínre feljőve még báméskodtunk az árusoknál, de aztán továbbmentünk a Jósika Miklós Elméleti Líceumba. Előadtuk a '48-as műsorunk egy részét, majd beszélgettünk az ott tanuló diákokkal. Nagyon kedvesek voltak, elmesélték, hogy náluk például a 10-es a legjobb jegy. Időhiány miatt a tordai hasadékot már nem tudtuk megnézni, csak a busz ablakából.

Sajnos ott kellett hagynunk Tordát és a következő helyszínünkre, Marosvásárhelyre utaztunk. Az 1913-ban befejezett, eredetileg zeneiskolának épült, szecesszió stílusú Kultúrpalota csodálatos ablakaival azonnal levett a lábunkról. Látszik a zeneiskolai vonal, ezen a Liszt Ferencet ábrázoló ablakon is. (A szomszédunk Marosvásárhelyről költözött Egerbe. Amikor megemlítettem neki, hogy ott jártunk, felcsillant a szeme és lelkesen mesélt nekem az ottani életéről.)

Korond, ha valaki kimondja ezt a Hargita megyei községnevet, rögtön a szebbnél szebb fazekas termékek jutnak eszünkbe. Mi is megcsodálhattuk ezeket és vásárolhattunk is belőlük. Azonban nem csak ezért érdekes Korond: a Sóvidék legnevezetesebb települése és a székelyföldi „toplászat” (toplógomba-feldolgozás) egyik központja is ez a falu.

3. nap – 2019. május 29.

Ez a kedvenc napom és egyben a legfárasztóbb is.

A napot Agyagfalvával kezdtük. Nagyon kíváncsi voltam erre a településre, mert az előkészítő foglalkozásokon ebből készítettem a kiselőadást két társammal együtt. A térség fontos települése és a székelység ősi gyülekezőhelye is. Az 1848. október 16-18-án tartott nemzetgyűlés jelentette a székelység csatlakozását a szabadságharchoz. Sajnos itt sem tudtunk megállni, a buszból láttuk az 1848-as emlékművet is.

Fehéregyházán a Petőfi Múzeumot, az emlékműt tekintettük meg és megkoszorúztuk a tömegsírt.

Segesváron egyenesen a várba vettük az irányt. Elmentünk az óratorony, a Drakula-ház (a legrégebbi civil ház a várban) mellett, felmáztunk a várhegyi diáklépcsőn. Gyönyörű kilátás tárult a szemünk elé. Petőfi szobrot itt is láttunk, megemlékeztünk költőnkéről. A várban legjobban „karóba húzó” Vlad háza tetszett. Ragadványnevét kegyetlen kivégzési formája miatt kapta. Alakja köré fonódik Drakula gróf története. Az első vámpír (aki ezek szerint magyar volt) Egerben is járt, de nem kirándulás céljából. A Város a város alatt Időalagút részén hallottam először ezt az érdekességet. Havasalföld uralkodóját Mátyás király tömlöcbe vetette majd amikor a törökök támadtak és látták a rettegett Vladot megláncolva békén hagyták az országot, egy időre. Csak ajánlani tudom az Időalagutat, mert rengeteg érdekes információt mesélnek el nekünk és szórakoztató módon mutatják be a történelem fontos mozzanatait.

saját fotó

Vajdahunyad vára (saját fotó)

Hátunk mögött hagytuk Segesvárt és Gyulafehérvárra utaztunk. Gótikus templomában Hunyadi János, a „törökverő” szarkofágja mellett haladtunk el.

Nem kellett sokat várni és megismerhettük a Hunyadiak rezidenciáját, a vajdahunyadi várat. Sok képet láttam róla, de élőben még elképesztőbb volt. Már fáradtak voltunk, mégis hatalmas érdeklődéssel hatoltunk be. A várban megnéztük Mátyás király hálószobáját, ahol élőzene fogadott minket. A Nebojsza-toronyba elég különös úton át jutottunk be. Ez egy olyan torony, ahová ha bement az ember, biztonságban volt. Az oda vezető utat fel lehetett bontani, így senki sem tudott továbbhaladni. Félelmetes volt fadeszkákon egyensúlyozni olyan magasan. Mindenki épségben átért. 😊

A vacsora és a szállásra menés után éjfélig Activityt játszottunk.

4. nap – 2019. május 30.

Magos Déva várát siklóval közelítettük meg. Kőműves Kelemenné balladájából már ismertük a várat, de jó volt a saját szemünkkel is látni. Rengeteg csigát kellett kikerülnünk. Egyszer egy villám belecsapott az egyik puskaporos hordóba és azóta romos. Lefelé sétáltunk és azon gondolkodtunk, hogy hogyan építették a várakat ilyen magas dombokra. Az akkori technikákkal ez elképesztő teljesítmény és le a kalappal a kőművesek előtt még akkor is, ha „amit raktak délig, leomlott estére, amit estig raktak, leomlott reggelre”.

A dévai gyermekotthon lakóit is meglátogattuk és adományokkal leptük meg őket.

Utunkat Aradon zártuk. Megkoszorúztuk a 13 aradi vértanú sírját, ami a veszthelyük közepén áll.

Végig nagyon jó hangulatban telt a tanulmányi kirándulás. A szállásadóink nagyon kedvesek és segítőkészek voltak, mindig a legjobbat akarták nekünk. Idegenvezetőnk Dávid, olyan sok információt adott át nekünk, hogy nem győztük lejegyezni. Tanáraink végig nagyon vigyáztak ránk, nem hagytak unatkozni minket. Egymással is szépen viselkedtünk, semmi probléma nem volt. Csodálatos tájakat ismerhettünk meg, biztos, hogy a jövőben még elutazom Erdélybe. Örülök, hogy részt vehettem ebben és remélem, minél többeknek megadatik a lehetőség egy ilyen utazásra.

2.2. A kürtőskalács

Hungarikumnak számítják, de nekem valahogy mégis Erdélyhez és a székelyekhez kötődik. Déván lehetőség nyílt igazi erdélyi kürtőskalács vásárlására. Én kapásból kettőt is beszereztem ebből az édességből, de teljesen megérte. Mindenkinek nagyon-nagyon ízlett. Itt, Egerben is lehet kürtőskalácsot venni, viszont a dévai sokkal finomabb és nagyobb.

Eredete vitatott, többféle elmélet látott már napvilágot. Vannak akik a tatárjáráshoz kötik, vannak akik a honfoglaláshoz. Az egyik szerint a tatárjárás elől elmenekülő székelyek a hegyekbe rejtőztek. A tatárok nem tudták őket előcsalogatni biztos bújóhelyükről, ezért azt, várták, hogy mikor fogy el az élelmük. Ez így ment egy darabig, mígnem már semmi enivaló nem akadt egyiküknél sem. Egy okos székely asszony összeszedte a maradék lisztet, hamuval összekeverte, kalácsot sütött, amelyeket felmutattak a tatároknak, hogy náluk még sok elemőzsia akad. Erre az ellenség bosszúsan (és persze éhesen) elvonult. A másik szerint a honfoglaló magyarok a kürtjükre tekinték a tészta, majd a tábortűznél megsütötték.

Ahogy már fentebb is említettem, Erdélyből jövő szomszédunk van. Ők már készítettek kürtőskalácsot és szerencsére minket is megkínáltak. Szerettem volna velük készíteni egy interjút, de a helyzetre való tekintettel ezt sajnos nem tehettem meg.

Mindenesetre remélem, hogy már mindenkinek meghoztam a kedvét, ehhez a finomsághoz. Szerencsére itthon is el lehet készíteni, rengeteg receptet találni hozzá az interneten. Egyszer azért mindenképpen kóstolják meg az erdélyi változatát is.

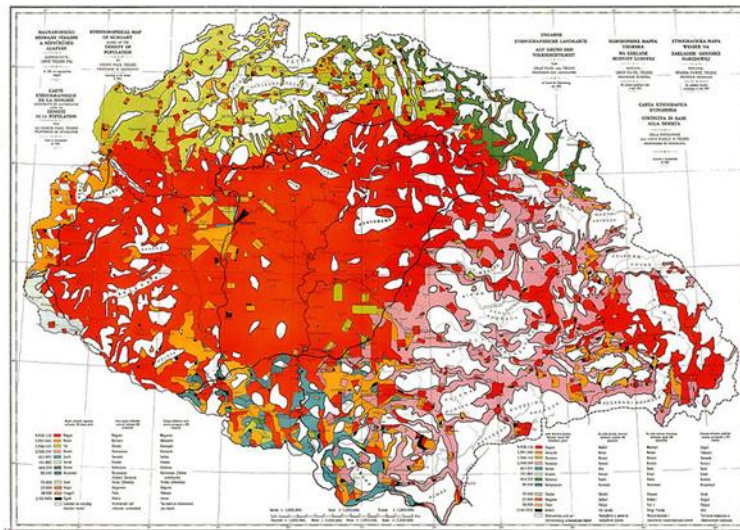
2.3. Trianon következményei

Mi is az a trianoni békeszerződés, illetve békediktátum?

Az első világháborút (1914-1918.) lezáró békeszerződést a Párizs melletti Nagy-Trianon kastélyban, 1920. június 4-én írták alá. Magyarországnak a rettenetes békefeltételeket tárgyalás nélkül kellett elfogadnia. A „nagy” Magyarországból csak 93 ezer km² maradt meg. A magyarság egyharmada idegen országokba került. A gazdaságra is nagy csapást mért a békediktátum: elvesztettük a nyersanyagforrásainknak jelentős részét (például nem maradt egyetlen egy sóbányánk sem).

NEM, NEM, SOHA! – Trianon egyik jelmondata.

Teleki Pál „vörös térképe” jól ábrázolja, hogy mennyi magyar rekedt határokon túl. Azért vörös térkép, mert a földrajztudós vörössel ábrázolta a magyarlakta területeket. Ezzel a mondattal teljesen egyetértek. Soha nem engedtem volna meg, hogy ezt tegyék az országunkkal. Sajnos az akkori embereknek nem volt beleszólásuk. Igazságtalannak tartom, hogy ekkora árat kellett fizetni. Remélem, a jövőben már semmi ilyesmire nem kerül sor.

https://pangea.blog.hu/2019/02/21/szaz_eves_a_voros_terkep

Érdekes felvetés, hogy a 100. év elteltével az elcsatolt területeket visszakaphatja-e az ország. Azonban ez számos politikai problémát szülne, például felbolygatná az európai békét. Másrészt el tudnám képzelni, hogy újra nagy Magyarország legyen. Furcsa lenne nem a „rántott hús alakú” Magyarországról beszélni földrajz órán.

Részletesebb elemzés itt olvasható a témával kapcsolatban: (2020. 03. 23.)

<http://hungaryfirst.hu/cikkek/2018-11-08/2020-tol-megtamadhato-lesz-trianoni-bekeszerzodes>

3. Záró gondolataim

Volt itt Trianon, Határtalanul és még kürtőskalács is. Nekem ezek az első dolgok, amik eszembe jutnak Erdélyről. Egy csodálatos tájról van szó tele élettel, kultúrával, történelemmel. Remélem, minél többen el tudnak utazni az „erdőn túli rész”-be és megtapasztalni az ottani hangulatot.

Trianon egy nagyon megrendítő és igazságtalan történés volt. A magyarság mégis túlélte. A Határtalanul pályázat erre hívja fel a figyelmet, a gyerekek a saját szemükkel láthatják. Igaz, hogy Romániában jártunk, mégis mindenhol hallottunk magyar szót, megértettek minket.

Nincs még egy olyan nép, aki ennyit küzdött volna a saját szabadságáért. Ott volt 1848-49. (aminek a nyomán haladtunk 4 napon keresztül) és 1956. is. Büszke vagyok az őseimre és hálás vagyok nekik, hogy megteremtették azt a békét, amit most mi élvezhetünk. Büszke vagyok arra, hogy magyar lehetek és semmi pénzért nem változtatnék ezen.

Remélem tetszett a munkám és hasznos (vagy kevésbé hasznos) információkkal, érdekességekkel gazdagodtak. Én biztosan örömmel fogom újra és újra elolvasni, akár csak a

4. Források

- Horváth Péter: Történelem 7. az általános iskolások számára, Eger: EKE_OFI, 2018. (29. lecke)
- Magyar Zoltán: A magyar népi kultúra régiói 2. Felföld, Erdély Moldva, Bp.: Magvető, 1996. 306-307. oldal
- Az összefoglaló kisfilm az utazásunkról: <http://tinodi-eger.hu/hu/aktualis/palyazatok/hatartalanul-83/c/az-erdelyi-1848-49-es-forradalom-nyomaban?fbclid=IwAR1QtkitJ9bR305AtMLY-xciOuQWVWwQwjUP4NezvbLgwrDot0qzzkAGS0>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Agyagfalvi_gy%C5%B1%C3%A9s
- <https://www.vitezkurto.hu/a-kurtoskalacs-tortenete>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Ethnographic_map_of_hungary_1910_by_teleki_carte_rouge.jpg